

Est.1994

JCL

Journal of the College of Languages
An Open Free Access, Peer Reviewed Research Journal

<https://jcolang.uobaghdad.edu.iq>

P-ISSN: 2074-9279
E-ISSN: 2520-3517
No. (51)2025
PP.257-270

Tales of The Body and Spirit in Oktay Rifat Horozcu's Poems

Wafaa Jabbar Salman

University of Baghdad, College of languages, Department of Turkish,
Baghdad, Iraq.

E-mail: wafaa73@colang.uobaghdad.edu.iq

(Received on 28/6/2024 - Accepted on 15/11/2024 - Published on 2/1/2025)

DOI: <https://doi.org/10.36586/jcl.2.2025.0.51.0257>

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Abstract

Oktay Rifat Horozcu is one of the most important poets and literary persona in the modern Turkish literature. Although he focused on the conventions of popular poetry, social traditions, and critical issues, Oktay Rifat Horozcu also wrote abstract poems that can be called scenarios. Body and spirit represent two important aspects in human life. Human beings enjoy a binary inborn character where the spirit has a great importance like the body and sometimes the spirit has more importance than the body. Both have their needs, problems, and taste. For instance, eating while hungry is a need for the body, love and loveliness represent the need for the spirit. There exist several mental diseases in the same way there exist body diseases. The body and the spirit, which cannot exist without the existence of the other, have been identified, described, and explained repeatedly by several groups in the history of humanity. When it comes to talking about the spirit, poetry has been used to explain the elements that cannot be interpreted. Throughout history, several poets enhanced their poetry by tales of the body and the spirit. One of those poets is undoubtedly Oktay Rifat Horozcu, who is considered to be one of the most important poets in the modern Turkish literature. The paper opens with this detailed abstract. It studies then literary career of Oktay Rifat Horozcu, the

focus would be on his poetic quality. In the next section, the paper focuses on the body and the spirit. Finally, the paper studies tales of the body and the spirit in Oktay Rıfat Horozcu's poems.

Keywords: psychology, absence, meaning, the depth, the material.

OKTAY RIFAT HOROZCU'NUN ŞİİRLERİNDE BEDEN VE RUH ANLATILARI

ÖZET

Oktay Rıfat HOROZCU, 20. yüzyıl Türk Edebiyatının en önemli ve en büyük şairlerinden ve ediplerinden biridir. Halk şiiri geleneği, toplumsal konular ve eleştirel konulara ağırlık veren Oktay Rıfat HOROZCU, giderek soyutlaşan ve senaryo denebilecek uzunlukta şiirler kaleme almıştır. Beden ve ruh, insanın iki yönünü temsil eder. Bu bakıma insan dualist bir yapıda olup, bedeni ne kadar mühimse aynı şekilde ve belki de daha fazla ruhu da önemlidir. Her iki yapının da kendine has ihtiyaçları, sorunları ve zevkleri vardır. Örneğin acıktığında bir şeyler yemek bedeninin ihtiyacı iken, sevilme ruhun ihtiyacıdır. Ne kadar bedensel hastalık varsa bir o kadar ruhi yani psikolojik hastalık mevcuttur. Biri olmadan diğ erinin var olması mümkün olmayan beden ve ruh, insanlık tarihi boyunca tanımları yapılmış, tarifleri oluşturulmuş ve pek çok kesim tarafından yüzlerce kez anlatıları yapılmıştır. Bilhassa ruh söz konusu olunca, açıklaması zor öğeleri açıklaması için şiire başvurulmuştur. Tarih içerisinde pek çok şair, hem beden ve hem de ruh anlatıları ile şiirini güçlendirmiştir. İşte bu şairlerden biri de şüphesiz ki 20. Yüzyıl Türk Edebiyatının gördüğü en önemli şairlerden biri olan Oktay Rıfat HOROZCU'dur. Çalışmamıza bu kapsamlı özet ile başlıyoruz. Oktay Rıfat HOROZCU'nun edebi yönü ve yapıtları tanıtıldıktan sonra, onun şiir yapısı üzerinde durulacaktır. Ardından beden ve ruh ile ilgili bir bölümden sonra, son olarak Oktay Rıfat HOROZCU'nun şiirlerinde beden ve ruh anlatıları işlenecektir.

Anahtar Kelimeler: Psikoloji, Yokluk, Anlam, Derinlik, Madde.

GİRİŞ

Oktay Rifat HOROZCU: Yaşamı, Edebi Kişiliği ve Yapıtları:

20. yüzyıl Türk Edebiyatının şüphesiz en önemli simalarından biri olan Oktay Rifat, kendisi gibi şair ve aynı zamanda filolog olan Sâmih Rifat Bey'in oğludur. Muhterem validesi Münevver Hanım'dır. Münevver Hanım, tıpkı Oktay Rifat gibi çok önemli bir şair olan Nazım Hikmet RAN'ın annesi olan Celile Hanım ile öz kardeşidir. Yani Oktay Rifat, Nazım Hikmet RAN'ın kuzenidir. Ailesi edebiyatla oldukça içli dışlı olan köklü bir ailedir. Oktay Rifat, ömrünün neredeyse tamamını İstanbul'da geçirmiş, burada bulunan Kızıguncuk semtinde ailesi ile birlikte yaşamıştır. (DAMLA, 2018, s. 3) (DAMLA,2018, p.3)

Oktay Rifat'ın soyadı hususu tartışmalıdır. Türkiye'nin neredeyse tamamı, HOROZCU soyadı ile bilirken esasında onun gerçek soyadı RIFAT'tır. Hiçbir resmi kayıta ve yakınlarında bu soyadı kabul görmemektedir. Bununla ilgili olarak araştırma yapan Metin CELAL Bey,

"Tam adı Ali Oktay Rifat. Kendisi kullanmadığı halde bazı kaynaklarda soyadı 'Horozcu' olarak geçer. Oysa basılı birçok kaynağa ve internet sitelerinin çoğuna göre Oktay Rifat'ın soyadı "Horozcu"dur. Pasaportuna, evlilik cüzdanına, ehliyetine, avukatlık kimliğine baktığımızda adı "Ali Oktay" soyadı "Rifat". Hiçbir belgede "Horozcu" diye bir soyadı geçmiyor."

Demek suretiyle, yaygın bir hatanın önüne geçmeye çalışmıştır. (CELAL Metin, 2014 yılında Cumhuriyet Gazetesi yazısından). Biz de çalışmamıza her ne kadar tamamıyla yanlış bir bilgi olsa da, tüm çevrelerce öyle bilinmesi dolayısıyla HOROZCU soyadını kullandık.

10 Haziran 1914 tarihinde Türkiye'nin kuzey doğu kesiminde yer alan ve Karadeniz'in en önemli vilâyetlerinden biri olan Trabzon'da dünyaya gelmiştir. Ailesi ile birlikte Türkiye'nin başkenti olan Ankara'ya taşınmalarının ardından ilkokul eğitimini burda almıştır. Lise eğitimini de yine Ankara'da Atatürk Lisesi'nde alan Oktay Rifat, Garip Akımı'nın diğer öncüleri olan Orhan Veli KANIK ve Melih Cevdet ANDAY ile burada tanışmış ve edebi mizacı burada şekillenmiştir. (SAZYEK, 1996, s. 117) (SAZYEK,1996,p.117)

1937 senesinde Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun olmuştur. Hemen mezuniyetin ardından kanun adamı olarak avukatlık mesleğini bir müddet icra etmiş ve ardından doktora tezi hazırlamak ve akademik kariyer yapmak üzere Fransa'nın en prestijli üniversitelerinden biri olan Sorbonne Üniversitesi'nde doktorasına başlamıştır. İlgili yıllarda 2. dünya

savaşı sebebiyle Almanya, Fransa'yı işgal etmiştir. Tüm bu gelişmelerin ardından Oktay Rıfat, Türkiye'ye dönmek zorunda kalmıştır. Bunun ardından hemen bir yıl sonra, ortalık nispeten sakinleşmiş olduğu için tekrar Fransa'ya dönen Oktay Rıfat, yine tezini tamamlayamadan Türkiye'ye dönmek zorunda kalmıştır. (ÖZCAN, 2005, s. 28-29)

(AWZJAN,2005,p.28-29)

Bu kesin dönüşten sonra, Garip Akımı'nın öncüleri olarak Melih Cevdet ANDAY ve Orhan Veli ile birlikte şiire ve edebiyata yoğunlaşmıştır. Vatani görevini yapmak üzere askere alınmıştır. 1943 senesinde askerden terhis olan Oktay Rıfat HOROZCU, ilgili tarihte büyük bir aşkla sevdiği Türkan Dilber Aksoy Hanım'la mutlu bir izdivaç yapmıştır. (ÇAPAN, 1991, s. 76) (JABAN, 1991,p.76)

Bu mutlu evlilik çok uzun sürmemiş, Türkan Hanım evlendikleri yıl içinde verem adlı elim bir hastalık neticesinde vefat etmiştir. Bunun üzerine bir müddet sonra kendini toparlayan Oktay Rıfat Bey, memuriyette hizmet vermeye başlamış, şiir ve edebiyattan bir müddet uzak kalmıştır. Bir sene sonra Sabiha Rıfat isimli bir hanımefendi ile ikinci evliliğini yapmıştır. 1945 yılında Sabiha Hanım ile evlenen Oktay Rıfat HOROZCU, bu evliliği hakkında olumlu gelişmeler kaydetmiş ve çok kısa sürede evlenmiştir. (HOROZCU, 2009, s. 348) (HURUZJU, 2009,p.348)

Bu ikinci ve son izdivacından bir çocuğu dünyaya gelen Oktay Rıfat, yavrusuna babasının adı olan Sâmih Rıfat ismini vermiştir. 1945 yılında dünyaya gelen Sâmih Rıfat, babası gibi ilim ehli bir kimsedir. Aynı yıl, Oktay Rıfat'ın ilk şiir kitabı olan *Yaşayıp Ölmek Aşk ve Avarelik Üstüne Şiirler* isimli eseri basılmıştır. Bundan sonra Oktay Rıfat HOROZCU, tüm Türkiye toplumu tarafından tanınır hale gelmiştir. 1944 yılından 1947 yılına kadar 3 yıllık zaman zarfında Basın Yayın Umum Müdürlüğü Etüt Heyeti Reisliği'nde çalışmıştır. Ardından 1947 yılından 1948 yılına kadar Türkiye'nin başkenti olan Ankara'daki Radyo Dairesi Müdürlüğünde hizmet vermeye devam etmiştir. Memuriyeti aynen devam etmiştir. (BATUR, 2014, s. 19) (BATOUR,2014,p.19)

1952 senesine geldiğinde ikinci şiir kitabı olan ve Oktay Rıfat'ın Yaprak isimli dergide yazdığı şiirleri topladığı *Aşağı Yukarı* isimli şiir kitabı yayın hayatına girmiştir. 1954 tarihinde *Karga İle Tilki* isimli meşhur şiir kitabı basılmıştır. Türkiye'nin en prestijli şiir ödülllerinden biri olan Yeditepe Şiir Ödülünü bu kitapla kazanmıştır. 15 Haziran 1950 tarihinde hem Yaprak

Dergisinin kapanması ve hem de öncülerden biri olan Orhan Veli KANIK'ın ölmesinin ardından Garip Akımı bitmiştir. (ÖZCAN, 2005, s. 33)(AWZJAN•2005•p.33)

Tüm bu dönemlerin ardından Ankara'dan ayrılıp İstanbul'a yerleşmiştir. Hem şiir anlayışı değişmiş ve hem de aynı zamanda bir ressam olan Oktay Rıfat HOROZCU, resimle ilgilenmeye başlamıştır. 1956 senesinde ise, Garip Akımı'nın şiir anlayışından tamamen farklı olmak üzere imgesel şiirlerin yoğunlukta olduğu *Perçemli Sokak* isimli şiir kitabı basılmıştır. Ardından 1958 senesinde *Âşık Merdiveni* isimli şiir kitabı yayın hayatına başlamıştır. (SAZYEK, 1996, s. 119) (SAZYEK,1996•p.119)

1959 senesinde İstanbul'da bulunan Haydarpaşa isimli tren garında avukatlık mesleğini icra etmiştir. 1972 yılında emekli olana kadar burada çalışmıştır. Batı tarzı şiire de oldukça ilgili olan ve çok iyi yabancı dil bilgisine sahip olan Oktay Rıfat HOROZCU, bunun getirisi olarak çeşitli çeviri eserleri yayınlamıştır. 1963 senesinde “*Latin ozanlarından çeviriler*” ve 1964 senesinde “*Yunan Antologyası*” isimli tercüme eserler bunlardan bazılarıdır. 1987 yılında yayınladığı son kitap olan *Koca Bir Yaz* isimli şiir eserine kadar pek ‘

10 Haziran 1914 tarihinde Türkiye'nin kuzey doğu kesiminde yer alan ve Karadeniz'in en önemli vilâyetlerinden biri olan Trabzon'da dünyaya gelen ve 18 Nisan 1988 tarihinde 73 yıllık yaşamının ardından vefat eden Oktay Rıfat HOROZCU, ömrüne çok sayıda önemli yapıt sığdırmış ve Türk Edebiyatına adını altın harflerle yazdırmıştır. Mezarı İstanbul'da Karacaahmet Mezarlığında olan şair, çok sayıda şiir, roman ve tiyatro dalında eserleriyle meşhurdur. (TUNCER, 2005, s. 88) (TUNCJIR•2005•p.88)

ESERLERİ: (TURAN, 1999, s. 34) (TWRAN•1999•p.34)

ŞİİR: Garip (Orhan Veli ve Melih Cevdet ile, 1941), Güzelleme (1945), Yaşayıp Ölmek, Aşk ve Avarelik Üzerine Şiirler (1946), Aşağı Yukarı (1952), Karga ile Tilki (1954), Perçemli Sokak (1956), Aşk Merdiveni (1958), İkilik (Aşağı Yukarı ve Karga ile Tilkinin 2. Basımı, 1963), Elleri Var Özgürlüğün (1966), Şiirler (1969), Yeni Şiirler (1973), Çobanlı Şiirler (1976), Bir Cigara İçimi (1979), Elifli (1980), Denize Doğru Konuşma (1982), Dilsiz ve Çıplak (1984), Koca Bir Yaz (1987), Bütün Şiirleri (3 cilt, 1999-2000), Nara Benzerdin (Seçmeler, 2002).

OYUN (TİYATRO): Kadınlar Arasında (oyun. 1948, bas. 1966), Oyun İçinde Oyun (1949 -50), Bir Takım İnsanlar (oyun. 1960, bas. 1961), Atlar ve Filler (1962), Çil Horoz (1964), Zabit Fatma'nın Kuzusu (1965), Yağmur Sıkıntısı (1969 / 70; bas. beş oyun bir arada, 1988), Dirlik Düzenlik (1975).

ROMAN: Bir Kadının Penceresinden (1976), Danaburnu (1981), Bay Lear (1982).

DENEME: Şiir Konuşması (Bütün yazıları, 1992).

ÇEVİRİ: Sevda Hekim (1943) - Şanlı Aşıklar (1950), Bir Kapı ya Açık Durmalı ya Kapalı (1943), İlk Aşk (1944), Klara Miliç (1944), Mutlak Peşinde (1945), Gecenin Sonu (1945), Louis Lambert (1946) - Modesto Mignon (1947), Batı'dan Şiirler (1953), Kanaldaki Ev (1959), Elektra (1959), Latin Ozanlarından Çeviriler (1963), Yunan Antologyası (1986).

İlk şiirini henüz küçük yaşlarda 1936 yılında Varlık isimli dergide yayınlayan Oktay Rıfat HOROZCU, Türk Edebiyatının en önemli şiir akımlarından biri olan Garip Akımı'nın üyesidir. Kendisi gibi oldukça popüler ve önemli şairlerden Orhan Veli KANIK ve Melih Cevdet ANDAY ile birlikte 3 kişilik ekiple Garip Akımını oluşturmuşlardır. 1955 yılı sonrasında, yine Türk Edebiyatı'nın en büyük akımlarından biri olan İkinci Yeni isimli akım etkisinde şiirler kaleme almıştır. Aile, Yaprak, Yeditepe ve Yeni Dergi isimli pek çok dergide şiirleri yayınlanmıştır. Halk şiiri geleneği, toplumsal konular ve eleştirel konulara ağırlık veren Oktay Rıfat HOROZCU, giderek soyutlaşan ve senaryo denebilecek uzunlukta şiirler kaleme almıştır.

Oktay Rıfat'ın ilk şiir kitabı olan Yaşayıp Ölmek Aşk ve Avarelik Üstüne Şiirler isimli eser 1945 yılında basılmıştır. Bunun ardından pek çok şiir kitabı yayınlanan Oktay Rıfat HOROZCU'nun, ölümünden sonra basılanlarla birlikte 19 şiir kitabı mevcuttur. Elimizdeki çalışma eseri ise 1946 yılında İstanbul'da Marmara Kitabevi'nde basılan ve Yaşayıp Ölmek Aşk ve Avarelik Üstüne Şiirler adlı şiir kitabında geçen ŞÜKÜR isimli şiirle başlayıp, SÖZCÜKLER isimli şiirle son bulmaktadır.

Oldukça uzun şiirler olmakla birlikte, çok kısa şiirler de mevcuttur. Bazen hece ölçüsünü kullanmış fakat neredeyse tamamında serbest vezinle şiirler kaleme almıştır. İçerisinde aşk, ruh, sosyal hayat, ölüm, vatan sevgisi gibi pek çok konu mevcuttur.

Beden ve Ruh Anlatıları Hakkında:

Beden ve ruh, iki zıt kavram olmakla birlikte, birbirini tamamlayan iki sözcüktür. Bu iki kavram, insanlık tarihi boyunca tartışmalara ve felsefe gibi çeşitli ilim sahalarına konu olmuştur. (SALMAN,2016•s.150) (SALMAN, 2016•p,150) Örneğin canlı bir varlığın bedeni gözüdürken yani somutken, ruh kavramı tamamiyle soyuttur. Dolayısıyla bedenden ziyade, ruh kavramı özelinde oldukça fazla derin anlatılar yapılmıştır.

Beden Türkçe bir kelime olmakla birlikte var olan anlamındaki Arapça bir sözcük olan vücûd kavramıyla da Türk dilinde ifade edilmektedir. Aynı şekilde yine Türkçe bir kelime olan varlık kavramıyla da ifade edilmektedir. Ruh ise, aslı Arapça kökenli olup, Türkçesini tam anlamıyla karşılayacak bir kavram yoktur. (AYYAL, 2024, s. 141) (AYYAL •2024•p.141) Belki tin sözcüğü bunu karşılayabilir. Özellikle, temelde canlı varlıkların yaşam enerjisi anlamına gelen ruh, canlılığın gitmesi yeni ölmesiyle birlikte bedeni terk ettiğine inanılır. Dolayısıyla neredeyse tüm inanç gruplarında bu kavrama rastlanır. Özellikle uzak doğu dinlerinde atalar ruhu gibi inanışlar söz konusudur.

Beden, Türkçe Sözlük'te *Vücut*, *gövde* ve *varlık* anlamlarıyla açıklanmıştır. (SÖZLÜK, 2010, s. 40) (DICTIONARY•2010•p.40) Ruh ise *Dinlerin ve dinci felsefelerin insanda vücuttan ayrı bir varlık olarak kabul ettiği öz, tin* anlamıyla açıklanmıştır. (SÖZLÜK, 2010, s. 274)(DICTIONARY•2010•p.274)

Türkçe Sözlük'te verilen anlamlarda da açıkça görüleceği üzere ruh kavramı açıklanırken *vücuttan ayrı bir varlık* olarak kabul edilmektedir. Bu durum, beden ve ruh kavramlarının zıt olduğunu ve bununla beraber ruh kavramının da bir *varlık* olarak algılandığı bir gerçektir.

Ruh tamamiyle soyut bir kavramdır. Bununla beraber beden varlığına bağlıdır. Dolayısıyla her iki kavram da birbirinden bağımsız olamaz. Ruh, soyut bir kavram olmakla birlikte, genel olarak soyut mevzularda derinleşen sosyal alanların ilgi konusudur. Şiir ise, edebiyatın bir çeşidi olarak, neredeyse tamamen duygusal ve soyut meselelere değinmektedir. Bu yüzden şiir, kişinin şuuruyla ilgilidir. Her ne kadar varlık sahasını konu alsada, onun arka planında manevi, soyut ve metafizik öğelere değinir.

Beden ve ruh, insanın iki yönünü temsil eder. Bu bakıma insan dualist bir yapıda olup, bedeni ne kadar mühimse aynı şekilde ve belki de daha fazla ruhu da önemlidir. Her iki yapının da kendine has ihtiyaçları, sorunları ve

zevkleri vardır. Örneğin acıktığında bir şeyler yemek bedeninin ihtiyacı iken, sevip sevilme ruhun ihtiyacıdır.

Ne kadar bedensel hastalık varsa bir o kadar ruhi yani psikolojik hastalık mevcuttur. Biri olmadan diğersinin var olması mümkün olmayan beden ve ruh, insanlık tarihi boyunca tanımları yapılmış, tarifleri oluşturulmuş ve pek çok kesim tarafından yüzlerce kez anlatıları yapılmıştır. Bilhassa ruh söz konusu olunca, açıklaması zor öğeleri açıklaması için şiire başvurulmuştur. Tarih içerisinde pek çok şair, hem beden ve hem de ruh anlatıları ile şiirini güçlendirmiştir. İşte bu şairlerden biri de şüphesiz ki 20. Yüzyıl Türk Edebiyatının gördüğü en önemli şairlerden biri olan Oktay Rifat HOROZCU'dur.

Oktay Rifat HOROZCU'nun Şiirlerinde Beden ve Ruh Anlatıları:

Oktay Rifat HOROZCU'nun şiirlerinde beden ve ruh anlatıları hususunda, tüm şiirleri inceledik. (BAYATLI, 2018, s. 51)(BAYATLI, 2018,p.51) Bunların arasından 5 şiirden ilgili parçaları seçtik. Bunlardan ilki, PAUL VALERY'YE AĞIT isimli şiirin ilgili kısmıdır. Şair burada konumuza ilişkin önemli detaylar sunmuştur:

PAUL VALERY'YE AĞIT

" Cansız değilim can da ben ruh da ben

Benim sesim o içinde duyduğun

Başiboş olana ne lazım beden

Söyle nede var lezzeti yokluğun

Yokluk sessizliği kavrayan deniz

Yalnızlık içinde ateşten şarkı

Yokluk tek çıkar yol müthiş çaremiz

Sırrı şiirimizin hayatla korku... "

(RİFAT, 2010, s. 33)(RİFAEAT,2010,p.33) Oktay Rifat HOROZCU, bu şiirinde, konumuzla alakalı olarak en önemli ipuçlarını sunmaktadır. Hatta o kadar önemlidir ki, şairin tüm şiir müktesebatına bakılsa, bu hususta yazılmış en başarılı şiirdir bize göre. İlk kıtada, cansız olmadığımı yani canlı olduğunu dile getirmektedir. Canlılık, kişinin bedeniyle ilgilidir. Bir beden, ya canlıdır ya da cansızdır yani ölüdür. Ruh ise, onun tamamlayıcısı, olmazsa olmazdır. Nitekim bu durum, ruh ve beden kardeşliğini ortaya koymaktadır.

İlk kıtanın üçüncü dizesinde ise, başıboş yani avare bir kişinin bedene ihtiyacının olmadığını söylemektedir. Bu müthiş tespit, Oktay Rıfat HOROZCU'nun eşsiz sanatını ortaya koyar. Nitekim beden, dünyevi ihtiyaçlara meyillidir. Başıboş kimseler, bu noktada bedenin gereklerine dikkat etmeyen kimselerdir. Dolayısıyla bir bedenden çok ruh taşır. Dolayısıyla bedene ihtiyacı yoktur mübalağası, bahsi geçen kimselerin bedenden çok ruha meyilli olduklarını ortaya koymaktadır.

Bu noktada önemli detay şudur ki, beden ruh anlatılarında, bazen kişi bedene ağırlık verip ruhun ihtiyaç ve sorunlarına sırt dönerken, bazen de ruha çok meyil verip bedeni geri plana atar. Bu durum, Üstad Oktay Rıfat HOROZCU'nun şiirlerinde açıkça görülmektedir ki, oldukça kıymetlidir.

İkinci kıtada ise, varlığın yani bedenin yokluğuna övgüler yağmaktadır. Bu övgülerin temel sebebi, şair sıfatıyla Oktay Rıfat'ın ruha olan derinlik algısı ve manevi-soyut unsurlara düşkünlüğüdür.

Oktay Rıfat HOROZCU, Garip Akımı'na uygun olarak kaleme aldığı şiirlerinden biri olan PANDİSPANYA REKLAMI isimli şiirinde, konumuza ilişkin şu önemli detayları sunmaktadır :

PANDİSPANYA REKLAMI

"Bir yiyen bu pandispanyadan

Ruhçu olur

Sanatçı olur

Zehir misali

Acı olur

Hacı olur

Hacivat olur

Adam olur adam"

(RİFAT, 2010, s. 43-44)(RİFAEAT, 2010,p.43-44)Burada Oktay Rıfat HOROZCU, pandispanya isimli bir tatlı çeşidine övgüler sunmaktadır. Dolayısıyla reklamını yapmak adına bahsi geçen tatlı hakkında kısa bir şiir yazmıştır. Bu şiirde konumuza dair tek detay vardır ki, o da şiirin ikinci dizesidir. Pandispanyadan yiyen bir kimse neler olur sorusunun cevabını verirken ilk olarak *ruhçu* olur demektedir. Peki ruhçu olmak nedir? İlgili tatlının lezzeti o kadar güzeldir ki, Kişi bu tatlıyı yeyince yalnızca beden değil ruhu da doyar. Nitekim bir tatlı, ruhla ilgili değildir. Fakat o tatlı o kadar güzeldir ki şairin gözünde, bunu yiyen kimse, ruhunu da doymuş olur. Yani

manen de doyma zevkini yaşar. Bir yiyeceği överken ruhçu eder anlamını kullanıyorsa bir şair, demek ki o yiyecek aynı zamanda soyut ve metafizik olarak da kişiyi etkileyecek kadar güzeldir.

Oktay Rıfat HOROZCU'nun en önemli şiirlerinden biri olan ve GEMİ ismini verdiği şiirinde, çok güzel detaylar ve çok önemli metaforik anlatımlarının ardında, konumuza ilişkin şunları ifade etmektedir:

GEMİ

*"...Varlık bir anda büyüktü zaman geniş
Tesadüfün boşluktan çektiği yemiş
Her tanesi inciden bu sihirli nar
Bir Tanrı gıdası sunarken dişlere
Kanatları neşeden kırık kuşlara
Amansız tuzağını kurmada kenar..."*

(RİFAT, 2010, s. 35) (RİFAEAT, 2010, p.35) Burada şair, öylesine soyut anlatım yoluna gider ki, şiirde bahsi geçen maddi ve bedeni unsurlar sanki tamamen ruhla ilişkili gibidir. Dolayısıyla yine bu durum, ruh ile beden arasındaki bağı ortaya koyar. Nitekim tamamiyle bedeni bir unsur ruhla ilişkili olarak ortaya koymak, ikisi arasındaki yakınlık ve bağı sa ortaya koyar.

Tanrı gıdası benzetmesi, tamamen ruhla ilgilidir. Nitekim Tanrı tanımı soyuttur. Ruh da aynı şekilde soyut bir kavram olmakla birlikte, Tanrı cevheridir. Tanrı gıdası olarak karşımıza çıkan nar meyvesi, dişlere Tanrı gıdası sunarak, esasında tüm bu bedeni ihtiyaçların arkasında bir Tanrı yaratması olduğu vurgusudur. Bu vurgu, öylesine derin ve anlamlıdır ki, her şeyden önce, görülen tüm varlık sahasından önce ruhun olduğunu, yani ruhun bedenden önce var olduğunu ortaya koymaktadır.

Usta yazar ve Şair Oktay Rıfat HOROZCU, çok sevgili dostu ve arkadaşı Orhan Veli KANIK'ın ölümünün ardından yazdığı AĞIT isimli duygusal şiirinde, konumuza ilişkin şu detayları ortaya koymaktadır:

AĞIT

*"Önce üstün başın eskidi
Etlerin gözün kaşın eskidi
Ne varsa taze bildiğin
Eskidi oğlu eskidi
Elden ayaktan oldun kardeşim*

*Kalem parmaktan tırnaktan
Bir canın vardı civil civil
Candan oldun kardeşim... "*

(RİFAT, 2010, s. 72)(RİFAEAT, 2010, p.72) Ölüm, ruhun bedenden ayrılmasıdır. Ruh olmadan beden çürümeye başlar ve neticede yok olur. Dolayısıyla bu şiir, bir ölümün ardından yazıldığı için tamamen konumuza ilişkindir. Şairin deyişiyle *Üstü başı*, ardından *etleri* eskiyen ölü, ruhun bedenini terk ettiğinin alametidir. *Bir canın vardı civil civil* söylemi ise, ruh bedeni terk etmeden önce, bedene canlılık veren canın olduğuna vurgudur. Dolayısıyla bu vurgu, canlı olmanın beden ruh ikilisinin aynı anda var olması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Çalışmamızın son örneği olarak Oktay Rıfat HOROZCU'nun sevgili dostu Nermin MENEMENCİOĞLU'na İthafen kaleme aldığı BÜYÜK ZAMAN isimli şiire bakalım.

BÜYÜK ZAMAN

*"Doğmamış düşünce yosun gibi derinde;
Ele geçmeyi bulurdu, diptekini
Ve ekşimsi tadıyla kamaşırken damak
Bilinmeyen özün yuvarlardı ağzını
Bilinmeyen çeşnide söylediler bilineni..."*

(RİFAT, 2010, s. 270)(RİFAEAT, 2010, p.270)

SONUÇ

Oktay Rıfat HOROZCU, Türk Edebiyatının en önemli şiir akımlarından biri olan Garip Akımı'nın üyesidir. Kendisi gibi oldukça popüler ve önemli şairlerden Orhan Veli KANIK ve Melih Cevdet ANDAY ile birlikte 3 kişilik ekiple Garip Akımını oluşturmuşlardır. 1955 yılı sonrasında, yine Türk Edebiyatı'nın en büyük akımlarından biri olan İkinci Yeni isimli akım etkisinde şiirler kaleme almıştır. Aile, Yaprak, Yeditepe ve Yeni Dergi isimli pek çok dergide şiirleri yayınlanmıştır. Halk şiiri geleneği, toplumsal konular ve eleştirel konulara ağırlık veren Oktay Rıfat HOROZCU, giderek soyutlaşan ve senaryo denebilecek uzunlukta şiirler kaleme almıştır.

Beden ve ruh, iki zıt kavram olmakla birlikte, birbirini tamamlayan iki sözcüktür. Bu iki kavram, insanlık tarihi boyunca tartışmalara ve felsefe gibi

çeşitli ilim sahalarına konu olmuştur. Örneğin canlı bir varlığın bedeni gözükürken yani somutken, ruh kavramı tamamiyle soyuttur. Dolayısıyla bedenden ziyade, ruh kavramı özelinde oldukça fazla derin anlatılar yapılmıştır.

Biri olmadan diğerrinin var olması mümkün olmayan beden ve ruh, insanlık tarihi boyunca tanımları yapılmış, tarifleri oluşturulmuş ve pek çok kesim tarafından yüzlerce kez anlatıları yapılmıştır. Bilhassa ruh söz konusu olunca, açıklaması zor öğeleri açıklaması için şiire başvurulmuştur. Tarih içerisinde pek çok şair, hem beden ve hem de ruh anlatıları ile şiirini güçlendirmiştir. İşte bu şairlerden biri de şüphesiz ki 20. Yüzyıl Türk Edebiyatının gördüğü en önemli şairlerden biri olan Oktay Rifat HOROZCU'dur.

Oktay Rifat HOROZCU, yazmış olduğu şiirlerinde beden ve ruh konularında oldukça önemli detaylar vermiştir. Hatta detay vermekle kalmamış, özellikle ruh kavramı hakkında yepyeni bir boyuta ulaşmıştır. Yapmış olduğumuz çalışmada açıkça görüleceği üzere pek çok tarif ve anlam yüklemiştir.

KAYNAKÇA:

- 1- AND• Metin. (1983).*Türk Tiyatrosunun Evreleri*, Ankara:Turhan Kitabevi.
- 2- -AYYAL, Lemya Kazım.(2024). *ŞEYH İBRAHİM TENNURİNİN GÜLŞEN-İ NİYAZ BAŞLIKLİ DİVANINDA ARAPÇA KÖKENLİ SÜZCÜKLERİN İNCELENMESİ*, Bağhdad:Translation and Linguistics, sayı (24), 131 - 144. <https://www.iasj.net/iasj/download/a2372fce43ea9222>
- 3- BATUR• Enis.(2014), *Oktay Rifat'a Doğru*, İstanbul: Sel Yayınları.
- 4- BAYATLI, Necdet Yaşar.(2018). *BAĞDAT COĞRAFYASI ÖNEĞİNDE NAZARLA İLGİLİ HALK ANLATILARI*, Bağdat üniversitesi,Diller Fakültesinin Dergisi, sayı (37), 47-72. <https://www.iasj.net/iasj/download/01fd0baca4492c09>
- 5- ÇAPAN •Cevat .(1991). *Oktay Rifat Kitabı*, İstanbul:Yapı Kredi Yayınları.
- 6- DAMLA• Mehlika .(2018). *Oktay Rifat'ın Tiyatroları*, Kocaeli : Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- 7- HOROZCU• Oktay Rifat .(2009). *Şiir Konuşması*, İstanbul:Yapı Kredi Yayınları .
- 8- ÖZCAN• Tanık.(2005). *Şair Ve Sözün Mahşeri Oktay Rifat*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- 9- RİFAT• Oktay .(2010). *Bütün Şiirleri 1*, İstanbul:Yapı Kredi Yayınları.

- 10- SALMAN, Vefa Cebbar. (2016), *TÜRKİYE TÜRKÇESİNDE ANLAM BİLİMİ (SEMANTİK)*, Bağdat üniversitesi, Diller Fakültesinin Dergisi, sayı (33), 150 - 171 <https://www.iasj.net/iasj/download/c46eb188cde09cd1>
- 11- SAZYEK, Hakan. (1996). *Cumhuriyet Dönemi Türk Şiirinde Garip Hareketi*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- 12- TUNCER, Selahattin. (2005). *Şair Oktay Rifat Yaşam Öyküsü Ve Sanatı*, İstanbul: Bahar Yayınları.
- 13- TURAN, Güven .(1999).*Oktay Rifat için*, İstanbul:Yapı Kredi Yayınları .
- 14- Türkçe Sözlük, *Hazırlayan: Sebahattin ÖZAFŞAR (2010)*. İstanbul: İlk Adım Yayınları.

References:

AND, Metin. (1983). *Phases of Turkish Theatre*, Ankara: Turhan Bookstore.

AYYAL, Lemya Kazım. (2024). *EXAMINATION OF ARABIC ORIGIN FILTERS IN THE DIVAN OF SHEIKH IBRAHİM TENNURİ TITLED GULSHAN-I NIYAZ*, Baghdad: Translation and Linguistics, Issue (24) ,(131- 144).
<https://www.iasj.net/iasj/download/a2372fce43ea9222>

BATOUR, Enis. (2014). *Towards Oktay Rifat*. İstanbul: Sel Publications.

BAYATLI, Necdet Yaşar. (2018), *Common Related Folktales About Envy: Geography Of Baghdad As A Sample*. College of Languages Journal, University of Baghdad, Issue 37 (47- 72).
<https://www.iasj.net/iasj/download/01fd0baca4492c09>

JABAN, Jawad. (1991). *Oktay Rifat Book*. İstanbul : Yapı Kredi Publications.

DAMLA, Makhlika. (2018). *Oktay Rifat's Theatres*, Kocaeli: Kocaeli University Institute of Social Sciences.

HURUZJU, Awktay Rifaat. (2009). *Poetry Talk*, İstanbul: Yapı Kredi Publications.

AWZJAN, Tariq. (2005). *Poet and Apocalypse of the Word Oktay Rifat*, Ankara: Akçağ Publications.

RIFAEAT, Awktay .(2010). *Complete Poems I*, İstanbul: Yapı Kredi Publications.

SALMAN, Vefa Cebbar. (2016). *SEMANTICS IN TURKISH (SEMANTICS)*, College of Languages Journal, University of Baghdad , Issue 33 (150-171).

<https://www.iasj.net/iasj/download/c46eb188cde09cd1>

SAZYEK ,Khaqan .(1996). *The Strange Movement in Turkish Poetry in the Republican Period*. Ankara: Akçağ Publications.

TUNCJIR , Salah aldiyn . (2005). *Poet Oktay Rifat: Life Story and Art* , İstanbul: Bahar Publications .

TWRAN , Kufin. (1999). *For Oktay Rifat*. İstanbul : Yapı Kredi Publications.

TURKISH LANGUAGE DICTIONARY (2010). Prepared by: Sebahattin ÖZAFŞAR, İstanbul: First Step Publications.

روايات الجسد والروح في قصائد أوكتاي رفعت هوروزجو

وفاء جبار سلمان

جامعه بغداد/ كلية اللغات / قسم اللغة التركية

المستخلص

الشاعر أوكتاي رفعت هوروزجو هو أحد أهم وأعظم الشعراء والشخصيات الأدبية في الأدب التركي الحديث . رغم ان الشاعر أوكتاي رفعت هوروزجو كان يُركز على تقاليد الشعر الشعبي والقضايا الاجتماعية والقضايا النقدية كثيراً في اشعاره ، الا انه كتب ايضاً وبشكل متزايد قصائد يمكن تسميتها بالسيناريوهات. يمثل الجسد والروح جانبيين للإنسان . يتمتع البشر ببنية ثنائية ، حيث ان اهمية الروح لا تقل اهمية ابدأ عن اهمية الجسد لدى الانسان بل واحياناً تكون لها اهمية اكثر من الجسد . كلا الجانبين لهما احتياجاتهما ومشاكلهما وأذواقهما . فعلى سبيل المثال ، مثلما الأكل عند الجوع هو حاجة للجسد ، فإن المحبة والمحبة هي حاجة للروح . هناك العديد من الأمراض العقلية كما توجد أمراض جسدية . الجسد والروح ، اللذان لا يمكن لأحدهما أن يوجد بدون الآخر ، تم تعريفهما ووصفهما وشرحهما مرراً وتكراراً من قبل مجموعات عديدة عبر تاريخ البشرية . وخاصة عندما يتعلق الأمر بالروح ، فقد استخدم الشعر لشرح العناصر التي يصعب تفسيرها . عزز العديد من الشعراء على مر التاريخ شعرهم بروايات الجسد والروح . و أحد هؤلاء الشعراء هو بلا شك أوكتاي رفعت هوروزجو، الذي يُعد أحد أهم شعراء الأدب التركي في القرن العشرين نبدأ بحثنا بهذا الملخص الشامل . بالتطرق لحياة أوكتاي رفعت هوروزجو الادبيه واثاره الادبيه ، وسيتم التركيز على بنيته الشعرية . ومن ثم ، عن الجسد والروح ، أخيراً سنتم دراسة روايات الجسد والروح في قصائد أوكتاي رفعت هوروزجو .

الكلمات الدالة : علم النفس، الغياب، المعنى، العمق، المادة.